

данная задача является весьма трудно реализуемой. Ключом к выработке соответствующих мер может стать признание цели торговли на макроуровне (качественное удовлетворение спроса потребителей) и ориентация на нее всей целевой системы прочих участников. Это позволит уже в настоящее время рассматривать торговлю не только как объект регулирующих воздействий, но и как субъект, осуществляющий управление прочими объектами системы, создать всем отраслям определенный «запас прочности», подготовиться к неминуемым изменениям.

Литература

1. Жук И.Н. Трансформация функций государства в условиях глобализации // Веснік БДЭУ. 2006. № 1.
2. World Economic Outlook // IMF.- 1997.- May.
3. О программе развития внутренней торговли Республики Беларусь на 2006-2010 годы: Постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 27 июля 2006г., № 941 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь.- 2006.- № 125.
4. Национальная экономика Беларуси: Потенциалы. Хозяйственные комплексы. Направления развития. Механизмы управления: Учеб. пособие/ Под общ ред. В.Н.Шимова. – Мн.: БГЭУ, 2005. – 844 с.
5. Конец оптократии // Коммерсантъ, деньги.- 2003.- № 48.

УДК 338.24+504(1-55)

Л.А. Лупоносова

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ ПРИМОРСЬКОГО ТИПУ

На сьогоднішній день одним з найбільш актуальних питань для України є проблеми управління розвитком територій приморського типу. Інтегрований підхід планування прибережних просторів є дуже важливим в управлінні депресивними територіями. Основою цього підходу є інтеграція захисту навколишнього середовища та управління природними ресурсами в процесі соціально-економічного розвитку. Це планування допускає і інтеграцію в процеси планування розвитку національного народногосподарського комплексу, національну і міжнародну систему екологічної безпеки.

Так, Буркинський Б.В., Ковальова Н.Г. під інтегрованим управлінням вважають взаємопов'язане управління ієрархічної сукупністю природно-господарчих систем „суша-море”, особо ретельний взаємозв'язок економічних та екологічних аспектів проблеми розвитку в процесі прийняття рішень [1, с. 20]. По переконанню Степанова В.М. метою вдосконалення управління екологічно депресивними територіями є досягнення економічного росту, соціального розвитку, забезпечення повноцінного життя населення з допомогою послідовного рішення більш гострих соціально-економічних проблем на основі раціонального використання ресурсного потенціалу, гео економічного положення [2, с. 7].

В багатьох прибережних країнах світу, проблеми управління розвитком приморських територій, які були викликані конфліктними ситуаціями в процесі використання обмеженого простору побережжя, зажадали розробку відповідних методологічних підходів, направлених на згладжування суперечностей, склавшихся між соціально-економічними, культурними потребами і екологічними обмеженнями.

Основними цілями інтегрованого управління розвитком депресивних територій є: комплексна політика земле- і водокористування; сприяння стійкому розвитку і захисту навколишнього середовища; пристосування варіантів розвитку і будівництва споруд до особливостей природного середовища конкретної території [2, с. 93].

Методологічним аспектом концепції інтегрованого управління розвитком приморських територій доцільно виділити такі основні принципи-вимоги, як:

- обхват плануванням певної смуги (прибережні лимани, лагуни, гирлові області);
- інтегрований підхід до приморських територій і прилеглих акваторій як до цілісної системи «суша-море»;
- комплексне зонування на основі класифікації земель і прибережних акваторій;
- багатоцільова спрямованість планів (наприклад, розвиток рекреаційної діяльності, створення інфраструктури, розвиток сільського господарства, охорона природи і забезпечення екологічної безпеки);

- планування розвитку інфраструктури лише там, де вже були зроблені капітальні вкладення в створення відповідної інфраструктури;
- посилення міжнародної співпраці в Чорноморському регіоні для інтеграції результатів національного планування використання прибережних ресурсів;
- диференційний підхід до планування розвитку тієї або іншої ділянки, включення планів розвитку цих ділянок після узгоджень в Генеральний план розвитку всього приморського району.

Виділимо основні задачі для формування приморської екологічної політики, разом з її затвердженням:

- формування адекватної інституційної структури управління;
- формування адекватної нормативно-правової й організаційно-економічної бази планування і регулювання господарської діяльності в береговій зоні;
- координація і узгодження соціально-економічних та екологічних планів розвитку приморських територій відповідно до оцінки природних ресурсів і можливостей «згладжування» майбутніх конфліктів між екологічно несумісними видами господарської діяльності;
- інтеграція оцінок дії на навколишнє середовище всіх існуючих і знов планованих господарських об'єктів, а також тенденцій розвитку з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації, а також з урахуванням можливих в перспективі соціально-економічних наслідків [3, с. 11].

Значною мірою рішення даних задач пов'язане з виконанням таких функцій управління, як

- 1) аналіз взаємодії в системі «суспільство - природне середовище», що передбачає виявлення джерел і причин негативних наслідків антропогенної дії, визначення якісних і кількісних оцінок взаємодії, підготовку рекомендацій по усуненню економіко-екологічних конфліктів, а також рекомендацій по пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку на приморських територіях;
- 2) комплексне планування розвитку приморських територій (поточне, перспективне і довгострокове): формування концепції стійкого розвитку природокористування і продуктивних сил, забезпечуючий узгоджений розвиток екологічної і економічної підсистем відповідно до поставлених цілей;
- 3) регулювання розвитку: розробка і застосування нормативно-правової і економіко-екологічної бази регулювання, включаючи законодавство, систему правил, інструкцій, екологічне і економічне нормування в області забруднення, вилучення або використання прибережних ресурсів;
- 4) регламентація господарської діяльності: видача державними органами влади і управління дозволів на експлуатацію і реконструкцію діючих, проектування і введення нових суб'єктів господарської діяльності, на використання або вилучення прибережних ресурсів відповідно до комплексного плану розвитку;
- 5) стимулювання „берегозалежних” природокористувачів: розробка і застосування податкової системи, ринкових стимулів, економічних важелів спонукального характеру (субсидії, кредити, інвестиції, податкові пільги, система екологічного страхування і т.д.) для забезпечення зацікавленості природокористувачів і місцевих органів управління в підвищенні ефективності їх дій;
- 6) координація науково-дослідних робіт і проектних розробок в сфері освоєння, використання і охорони берегової зони: координація і підготовка узгоджених рішень і матеріалів по економічних, соціальних, соціально-економічних і екологічних дослідженнях, програмних і проектних розробках, що відносяться до приморських територій і прилеглих ареалів;
- 7) контроль за якістю навколишнього середовища і планами розвитку приморських територій: збір і обробка відповідної інформації про зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі.

Надто гострим є питання про розмежування функцій планування, регулювання і контролю використання природно-ресурсного потенціалу приморських територій і прилеглих до них акваторій. У зв'язку з цим необхідно посилити вплив місцевих органів самоврядування на розвиток господарської діяльності на приморських територіях і прилеглих акваторіях. Таким чином, для перспективного розвитку управління розвитком територій приморського типу доцільним є розробка та реалізація національної програми інтегрованого управління розвитком продуктивних сил та природокористування; стратегії стійкого розвитку приморських територій та акваторій; а також системи механізмів управління.

Література

1. Буркинський Б.В., Ковальова Н.Г. Екологізація політики регіонального розвитку. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, - 2002. – 328 с.
2. Управління морським природокористуванням / під ред. Б.В.Буркинського і В.Н.Степанова. - Одеса: ШРЕЕД НАНУ, 2001. - 278 с.
3. Круглякова Л.Л., Степанов В.Н. і ін. Управління морською береговою зоною України: проблеми розвитку, концептуальні пошуки. - Одеса: УМАОІ, Консалтинг, 1998. - 167 с.